

Vergelijking Nederland met Zweden en IJsland

Lockdown leidt niet tot lagere sterfte

Ad Broere

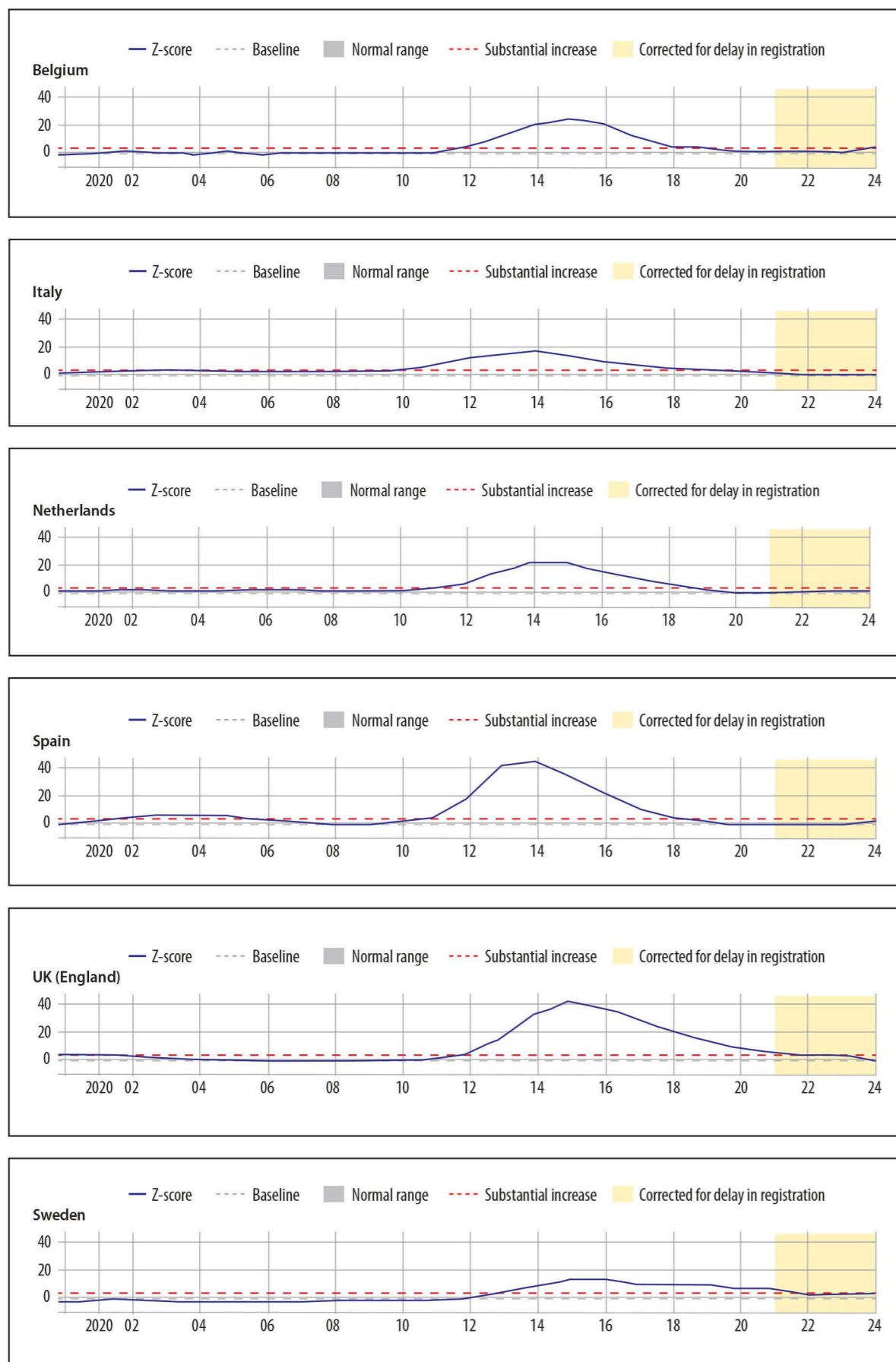
Landen met strenge corona-maatregelen doen het niet per sé beter dan landen die soepel optreden. Zo is het aantal zieken en doden in Zweden vergelijkbaar met dat in Nederland.

De Covid-19 uitbraak werd in maart tot pandemie verklaard door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). De prognoses waren slecht. Covid-19 was zeer besmettelijk en ook dodelijk. Maatregelen waren noodzakelijk om een overbelasting van de gezondheidszorg te voorkomen. In Nederland werd een Outbreak Management Team geformeerd dat samen met het RIVM de overheid adviseerde over de te volgen beleidslijn. Nederland besloot tot een lockdown, evenals de meeste andere Europese landen. Er zijn nu drie maanden verstreken en de oversterfte die vooral relatief hoog was in de laatste week van maart en de eerste week van april, is teruggelopen. De overheid stelt dat dit het gevolg is van de maatregelen die zijn genomen. Het is echter de vraag of dit een juiste conclusie is.

Oversterfte

Statistische analyses waarin vergelijkingen worden gemaakt tussen landen onderling op basis Covid-19 besmettingen en doden stuiten op allerlei bezwaren. 'Oversterfte' is een betere en meer objectieve maatstaf. Van oversterfte spreekt men als er in een bepaalde periode van het jaar meer mensen sterven dan gemiddeld genomen in andere jaren. De Europese 'sterftewaakhoud' EuroMomo publiceert een wekelijks bulletin waarin zogeheten 'z-scores' per land staan weergegeven. Deze Z-scores geven de afwijking aan van de gemiddelde sterfte voor het betreffende land in een bepaalde week. Bij oversterfte zit de lijn boven het gemiddelde en bij ondersterfte onder het gemiddelde. De afwijking kan oplopen van licht tot extreem hoog. Hieronder volgt de z-score van een aantal landen vanaf 2018 tot en met week 24 van 2020:

• België heeft tussen week 11 en week 18 in 2020 een hoge tot extreem hoge oversterfte (z-score boven 20) gehad. Het land had een volledige lockdown.

CV AD BROERE

• Ad Broere (1948), econoom, was actief in het bedrijfsleven, bij een bank, als zelfstandig adviseur en als docent in het hoger onderwijs, voordat hij zich volledig richtte op het schrijven van boeken en artikelen, het geven van lezingen, interviews en gastcolleges. Door zijn brede ervaring weet hij als geen ander zijn licht te laten schijnen op de sterke en zwakke plekken in de economie.
• De link naar zijn blog is www.adbroere.nl.
• Broere's meest succesvolle boeken zijn *Geld komt uit het Niets* en *Geld in de Bijrol*.

• Italië was volledig in lockdown en ondanks de alarmerende berichten uit Noord-Italië blijkt de oversterfte niet extreem hoog te zijn geweest. Vanaf week 22 is er zelfs sprake van ondersterfte.

• Nederland heeft een zogeheten "intelligente lockdown" gehanteerd. De oversterfte was bij ons maximaal iets hoger dan in Italië en minder hoog dan in België. Vanaf week 20 is er geen sprake meer van oversterfte.

• Spanje had een volledige lockdown en worstelde met een extreme oversterfte (z-score hoger dan 40), die eerst terugliep tot het gemiddelde en vanaf week 22 iets is toegenomen.

• Engeland heeft later dan andere landen een volledige lockdown ingesteld en had evenals Spanje een extreme oversterfte die in week 22 was teruggelopen tot een lichte oversterfte.

• Zweden heeft geen lockdown toegepast. Het land had een matige oversterfte (z-score beneden 20), die in week 22 is teruggelopen tot een lichte oversterfte.

Oversterfte ouderen Zweden

Zweden laat in vergelijking met landen met een strenge lockdown minder oversterfte zien. Het patroon dat Zweden vertoont past meer bij een land dat de lockdown heeft toegepast, van een lagere piek en een langere duur, terwijl een land zoals Spanje veel meer het patroon vertoont van een land dat geen lockdown heeft toegepast.

Het aantal sterfgevallen dat aan Covid-19 wordt toegeschreven is in Zweden verhoudingsgewijs weliswaar iets hoger dan in Nederland, maar niet zo hoog als het volgens de WHO-prognose zou zijn voor landen die geen lockdown hanteren. Volgens die prognose zouden 90 mensen per 10.000 inwoners moeten zijn overleden. In werkelijkheid zijn het 5 per 10.000 inwoners.

Toch is Zweden onder vuur komen te liggen van de internationale pers als gevolg van de stijging van het corona-sterftecijfer in het land de afgelopen maand. Chef-epidemioloog Anders Tegnell, zou ook hebben toegegeven dat zijn beleid een mislukking was. Volgens Tegnell

13 juni 2020 COVID-19	GEREGISTREERDE ZIEKTEGEVALLEN		AANTAL STERFGEVALLEN		STERFGEVALLEN / ZIEKTEGEVALLEN	
	Zweden	Nederland	Zweden	Nederland	Zweden	Nederland
0 - 9 jaar	266	186	0	0	0,0%	0,0%
10 - 19 jaar	892	766	0	1	0,0%	0,1%
20 - 29 jaar	5483	4824	0	3	0,0%	0,1%
30 - 39 jaar	7028	4535	13	11	0,2%	0,2%
40 - 49 jaar	8211	5710	42	28	0,5%	0,5%
50 - 59 jaar	9466	8904	143	146	1,5%	1,6%
60 - 69 jaar	5920	6206	350	494	5,9%	8,0%
70 - 79 jaar	4766	6381	1055	1623	22,1%	25,4%
80 - 89 jaar	5737	7884	2016	2627	35,1%	33,3%
90+ jaar	3147	3240	1247	1124	39,6%	34,7%
deel v/d bevolking	50916	48636	4866	6057	9,6%	12,5%

Bronnen: RIVM (Nederland) en FOHM (Zweden)

is dit echter een "onjuiste weergave" van de feiten. "We zijn nog steeds van mening dat de strategie goed is," verklaarde Tegnell. "Maar er zijn altijd verbeteringen mogelijk." Zo gaf Tegnell ruiterlijk toe dat er onnodig veel sterfgevallen zijn geweest onder ouderen in verpleegtehuizen.

In Nederland is de sterfte in verpleeghuizen ook hoog geweest in de periode medio maart tot medio april, zoals te zien is in bovenstaande tabel. Boven de 70 jaar is de sterfte significant in beide landen. Ook de cijfers van jongere leeftijdsgroepen zijn vergelijkbaar. Er zijn in beide landen nauwelijks mensen beneden de 60 jaar gestorven en tussen 60 en 70 in geringe mate.

Succesvolle testaanpak Zweden

De IJslandse aanpak van Covid-19 lijkt het meest effectief te zijn van alle landen. Het is verbijsterend dat dit internationaal wordt genegeerd. IJsland heeft zich wereldwijd onderscheiden door veel mensen te testen op corona. Op 20 juni waren 67.800 IJslanders getest. Dit is bijna 19 procent van de bevolking. Door het vele testen ontstond er redelijk snel inzicht in de overdraagbaarheid en ernst van het verloop. Ook de kwaliteit van de testen droeg daar aan bij. De in IJsland ontwikkelde en toegepaste methodes NUHI en deGenetics geven, in vergelijking met de meer gebruikelijke PCR-methode, weinig valspositieve testuitslagen.

De IJslandse overheid heeft voortvarend ingegrepen, onder meer door meteen te beginnen met grenscontroles en het in thuisquarantaine plaatsen van zieken en de mensen uit hun omgeving. Aanvankelijk kwamen er wel patiënten in het ziekenhuis terecht en ook op de IC's. In de eerste weken was er ook een

aantal doden te betreuren. Dit stopte echter in april toen IJsland Covid-19 onder controle kreeg, waardoor het bleef bij tien sterfgevallen. IJsland telde op 3 juni nog maar twee Covid-19-besmettingen.

Op 28 mei heeft de IJslandse regering de coronamaatregelen versoepeld. Onderwijsinstellingen, zwembaden en sportlocaties zijn sinds die datum weer geopend. De horeca kan bezocht worden tot 23:00 uur. Er gelden geen regels voor afstand houden. Groepsbijeenkomsten zijn toegestaan tot een maximum van 500 personen. Deze versoepeling heeft wel een tweede golfje veroorzaakt. Op 20 juni werden zeventien nieuwe infecties geteld. Van de nieuw geïnfecteerde IJslanders zijn nu nog acht mensen in isolatie; dus van de nieuwe zieken zijn er negen genezen verklaard. Er zijn sinds 19 mei geen nieuwe Covid-19 patiënten meer opgenomen in het ziekenhuis en al langer niet op de intensive care. Ook zijn er geen nieuwe sterfgevallen. In totaal zijn 1.823 IJslanders ziek geworden door het Covid-19 virus, waarvan er tien zijn er overleden en er 1.805 genezen verklaard zijn. Op 5 juli is een verdere versoepeling aangekondigd.

Anderhalve meter maatschappij

Uit de oversterftegegevens van de hiervoor genoemde landen blijkt, dat het hanteren van een lockdown geen voorwaarde is voor een succesvolle aanpak. Eerder is het tegendeel waar, zoals blijkt uit de extreme oversterfte in Spanje en het Verenigd Koninkrijk, waar een volledige lockdown werd toegepast.

Zweden heeft aangetoond dat een ontbrekende lockdown niet tot grotere problemen leidt dan in een land als Nederland waarin deze wel werd toegepast. Zweden lijkt zelfs in het voordeel te zijn. Het heeft een gro-

tere groepsimmunitet opgebouwd dan Nederland. Bij 14 procent van de geteste Zweden werd eind mei antigeen in het lichaam aangetroffen. In Nederland bleek uit een test uitgevoerd in april dat slechts 3 procent antigeen had. Inmiddels zullen beide percentages zijn opgelopen.

IJsland bewees zich eerder al als gidsland in de aanpak van de bankencrisis van 2008. Ook de aanpak van Covid-19 getuigt van intelligentie en vooral van psychologisch inzicht. Het aantal sterfgevallen is zeer beperkt gebleven en de meeste zieken door Covid-19 zijn genezen verklaard, zonder dat er een ziekenhuis of intensive care aan te pas kwam. Het wordt tijd dat de wereld haar oor te luisteren legt bij dit land waar men kennelijk het hoofd koel weet te houden. ◀

COVID-19 in Iceland - Statistics

- Information on this page is obtained from the database at midnight.

Total figures

Bron: <https://www.covid.is/data>

Of those diagnosed with COVID-19, ten have died.